

naš kraj. Tržani, kakor tudi ljudje iz bližnje in daljne okolice, so vsakokrat do kraja napolnili obširen, za to nalašč napravljen prostor. Točno izvajanje igre, velik razsvetljen križ nad cerkvenimi vrati, različnobarvna razsvetljava na odru, mogočen »glas božji« iz cerkve, glasha in petje v cerkvi, zvonjenje v zvoniku, krasna scenerija in obleka itd., vse to je vzbujalo med gledalci veliko zanimanje, občudovanje in priznanje. Vsakemu človeku je igra posegla v dno duše. Vsa čast našim igralcem in igralkam in vsem sodelovalcem, ki so se neustrašeno prijeli težkega in ovirpolnega dela, ki ga je zahtevala ta prireditev. Ves teden so trajale priprave. Igralci in igralka so podali svoje vloge vesplošno prav dobro. Posebno pohvalo je žel Slehernik (Platovšek Vilko) s svojim izvrstnim, povsem igralsko-umetniškim nastopom. Strah in groza je povzročila Smrt (Mrevlje Linko) s svojo masko in odločno mrtvaškim glasom. Za veselo razpoloženje je poskrbel posvetni Prijatelj (Cesar Fr.), ki nikakor ni hotel z njim na drugi svet. Pomembna in odlična v igri je bila Vera (Remše Nata) in Krepost (Remše Silva). Hvala Bogu, ki nam je dal ob vprizoritvah tako lepe in mirne večere, da se je lahko vse tako nemoteno vršilo. Čisti dobiček se je porabil za potrebe domače župnijske cerkve. Krasna umetna slikarija v cerkvi se bo osnažila in stene deloma na novo poslikale, tako da bo hiša božja zopet lepa in snažna kot nova. Katoliška mladina, le tako naprej po potu izobrazbe in poštenega razvedrila.

Kmetije iz mariborske okolice znajo!

Sadjarska podružnica v Št. Petru pri Mariboru je priredila že lansko jesen hvalevredno in dobro izpadlo razstavo sadja pri Unionu v Mariboru. Z lansko razstavo je zanimala za izborni pozno sadje iz mariborske okolice inozemski trg. Šentpeterska podružnica pod spretnim vodstvom g. Mihaela Kovarčiča je dala tudi letos pobudo za kmetijsko razstavo v Mariboru, ki je bila pri Unionu na vpogled dne 29.,

30. septembra in 1. oktobra. Res lepo prirejena razstava je obsegala 11 oddelkov: sadjarstvo: vinogradništvo z vinsko poskušnjo, poljedelstvo, travništvo, vrtnarstvo, cvetličarstvo, gozdarstvo, čebelarstvo, perutninarstvo, kmetijske stroje in podučni oddelki.

Največ zanimanja je vzbujal sadjarski oddelki, katerega so priredile sadjarske in kmetijske podružnice iz mariborske okolice in iz Slovenskih goric. Šentpeterska podružnica je postavila na razstavo 500 zabojev najlepšega sadja in ima na prodaj 25 vagonov najboljših namiznih jabolok. Šentpeterčani so tudi letos pokazali v polni me-

ri, da so strokovnjaki v sadjarstvu in znajo zanimati za svoje izborni blago domači in inozemski trg.

Na razstavi je bil dalje zelo posrečeno urejen podučni oddelki — delo vinarske, sadjarske in gozdraske mariborske šole.

Perutninarska razstava je pokazala stanje reje štajerske kokoši.

Mariborska kmetijska razstava je bila res dobro prirejena, podučna in je pokazala, da se zna naš kmet-sadjar samostojno postaviti s svojim sadnim pridelkom!

*

Zgornja Poljskava. Umrli je Alba Fideršek, stara komaj 16 let. Ko so se oglasili zvonovi dne 20. septembra, ob pol štiri popoldne, so se marsikateremu zasolzele oči. Prav mnogi bi jo radi bili spremljali na zadnji poti, pa ni bilo mogoče, ker so se njeni zemeljski preostanki položili k večnemu počitku v Mariboru. Draga Albina, mi smo te v duhu spremljali vprav tako, kakor če bi bila pri nas! Za teboj ne žalujejo samo starši in sorodniki, marveč cela okolica, ker si bila jako priljubljena. Počivaj v miru!

Sv. Rupert v Slov. goricah. Zavratna boizen je pretrgala nit življenja pridni mladenki Zemljič Antoniji iz Črmljenšaka. Rajna Tonika je bila ugledna Marijina družbenka ter pridna delavka. Vsak, kdor jo je poznal, jo je moral vzljubiti. Pokopana je na Ptuj, ker je umrla v bolnici. Počivaj v miru, drago srce! — Zadnje nedeljo v septembru smo obhajali god farnega patrona in blagoslovitev novih orgel, katere nam je mojstrsko zgradil naš g. organist. Delo je pravi umotvor. G. organist si je s tem postavil nevenljiv spomenik. Bog živi g. organista!

Lastomerci pri Gornji Radgoni. Dne 20. sept. smo spremlili k večnemu počitku Mart. Roškarija, bivšega kmeta na Cafokovem gruntu.

Leta 1885 se je oženil z Katarino Črešnjar, hčerko Jurija Črešnjarja. Svojo kmetijo je dal že pred leti svojemu sinu Antonu, sam pa si je pridržal nekaj posestva, da bi v miru in vsakdanjih skrbih tako živel, da bi ne bil nikomur v breme. Ni mu bilo usojeno, da bi bil obhajal zlato poroko, ker mu je žena umrla pred tremi leti. Bil je še zdrav in krepek, pa ga je zadela nepričakovano huda nezgoda, neprevidno je ravnal z dinamitno patrono, ki je eksplodirala in mu zlomila nogo nad kolonom in prišla je smrt. Pokojnik je bil znana osebnost, spoštovan kot napreden gospodar; v njegovi hiši si našel gospodarske liste, popiral je le slovenski tisk. Bil je dosmrten ud Mohorjeve družbe, od mladih let stalen naročnik »Slovenskega gospodarja« in »Slovenca«. Vnet je tudi bil za procvit slovenskega zadružništva ter je kot ustanovitelj in odbornik gornjeradgonske Posojilnice sodeloval do smrti. Svoje verske dolžnosti je vršil vestno. Vsa župnija se je poslovila pri odprtem grobu od moža, ki ga je domači župnik postavil navzočim za zgled v delavnosti, domoljubnosti in vernosti.

Vitanje. Tudi pri nas, kakor po celi Sloveniji, občutimo močno sedanjo gospodarsko krizo. Raznovrsten les, ki je glavni vir dohodka našega Pohorja, ima smešno nizko ceno, tako da se kmetu, ki ga proda, komaj vožnja poplača. Toda za davek mora biti. S prodajo lesa pa mora lastnik lesa kriti tudi razne druge potrebščine, to je v prvi vrsti zavarovalni-

Japenci na Balkanu.

V zadnjem času je prišla iz Indije v Kairo v Egiptu večja skupina japonskih trgovcev. Tu bodo osnovali središče za svojo trgovino, predvsem za Balkan. Zlasti hočejo uvažati v balkanske države razne tekstilne izdelke. V zadnjem času so se japonski izdelki po kakovosti zelo popravili, cena je pa še vedno taka, da lahko konkurira vsem našim domačim izdelkom.

Največji strešni vrt.

Ameriško vele mesto Njujork poseda največji strešni vrt na svetu. Za napravo tega vrta so rabili 1500 ton vrtno zemlje in 100 ton kamenja. Vrt

na prodajalno, kjer mora plačati vse drago in takoj v gotovini, če hoče izrabljati dijamantno najdišče na svoj lasten račun in dobiček.

Oprema prostega ali samostojnega iskalca je po možnosti preprosta. Razven potovalne obleke, močnih čevljev z usnatimi gamašami — domačini večkrat niti teh nimajo — še ima seboj eno delovno obleko in dvojno perilo, da se vsaj lahko preobleče. Dalje dva lonca za kuhanje fižola ter riža, par odev in spalno mrežo. Poleg tega še nekaj zaloge fižola ter riža, sladkor, kavo ter sol. Če ima svojega konja, še nekaj koruze za konja. Njegovo orodje tvorijo: enkrada, rallo in batea. — Enkrada, motika, služi za razrahljanje gramoza. Takozvani rallo je lesen zaboj. Visok je 10—12 cm, dolg 1 m, širok pol m. Ploščevinasto dno je enakomerno preluknjano ter tvori rešeto. V rallo izpirajo nakopani pesek. Večje kamenje odstranijo z roko, kar pa preostane, vsiplje iskalec v bateo. Batea je lonec, katerega suče voda v krogih. Liki v vrtuljaku sukani pesek se med seboj razloči po teži. Dijamanti so najtežji in radi tega obležijo najbolj na dnu. Od časa do časa odmeče delavec iz bateje zgornjo plast, ki je brez vrednosti. Označeno postopanje nadaljuje tako dolgo, dokler preostane le še malo peska v bateji in tega skrbno preišče glede dijamantne vsebine.

Pri opisovanju pravega iskalca dijamantov ne smemo pozabiti na njegovo orožje: težak nož za trebljenje grmovja, samokres ter puško. Razmeram in podnebjem odgovarjata najbolj revolver na boben in karabinka.

Če še poseda dijamantni rudar šotor, potem je njegovo življenje v divjini bistveno olajšano. Pod označbo »šotor« je treba razumeti 4 m dolgo, 2 m široko in za vodo neprodorno platno. Razprostrto na palicah ali med dvema drevesoma tvori dobro obrambo napram dežju ter rosi, ki pada tukaj pred vzhodom solca v znatnih količinah.

Značilna je še pravica, ki dopušča, da lahko vsakdo brska za dijamanti in to po vrtilih, dvoriščih in celo pod tujimi prebivališči. Lastnik koč je v takem slučaju prisiljen, da se izseli brez odpora. Pod njegovo hišo najdeni dijamanti so last najditelja.

Povsod ob bregovih reke leži raztrošeno orodje, večji in manjši kupi peska. Nobenemu niti na misel ne pride, da bi stegnil roko po tuj lastnini v trdni zavesti, da bi ga v takem slučaju doletela sigurna smrt.

Če jezdiš po pokrajini ob Rio das Garcas, boš lahko podil konja cele dneve po površinah, kjer je vse polno dijamante vsebujočega peska. Nehote se boš vprašal: Zakaj tal tukaj boljše ne

ra, obleko, obutev itd., treba pa je skrbeti tudi za prehrano svojcev in poslov, če jih ima. To vse stane denar in ravno tega primanjkuje vobče povsod. Res bridke čase doživljamo. Pa hvala Bogu bo letos na Pohorju še precej dobra letina. Seno in otavo smo večinoma že pospravili, le vreme je večkrat nagajalo. Josegli smo pa bogat pridelek. Tudi ostali poljski prideški, kakor rano žito, koruza itd., nas zadovoljujejo. Le krompirja bo manj kot drugo leto. Vsled neprestanih nalivov v mesecu avgustu je prišel močno gniti v zemlji; trpi pa tudi zelo na drugih škodljivcih, kakor so miši in črvi majskega hrošča, ki mu prizadevajo občutno škodo, tako da bo letina pri krompirju bolj slaba. Izvanredno dobro je pa letos obrodilo sadje pri nas, zlasti hruške in jabolka. Domače pijače torej ne bo primanjkovalo. Dragega vina si itak ne moremo privoščiti, vsaj stane po naših gostilnah 12 do 14 Din liter in je vrh tega ponekod kislica, da se je Bog usmili. — Ker je pri lesu zaslužek zelo pičel in je večina lesnih delavcev brez dela, si pomagajo naši kočarji in oferji kakor druga leta tudi letos z nabiranjem raznih gozdnih sadežev, v prvi vrsti gob, katere rastejo v večjih množinah po planinskem svetu našega Pohorja. Kupčija s suhimi gobami je letos pri nas močno razvita ter donša lepe denarce našemu po krizi hudo prizadetemu prebivalstvu. Išče in kupuje se pa samo lepo in belo posušeno blago in se drugače blago le težko spravi v denar. Ker plačujejo letos veletrgovci v Ljubljani prav lepo blago od 25 do 30 Din za 1 kg, postavljeno v Ljubljano, se plačujejo pri nas suhe gobe od 20 do 25 Din za 1 kg. — Slednjič vam še sporočam, da je te dni smrtno ponesrečil 67letni posestnik Pavel Špegel iz občine Brezen. Ko je gnil svojo živino na napajališče, mu je nenadoma na cesti spodrsnilo. Padel je v cestni jarek ter si pri padcu zlomil hrbtenico. Novi vitanjski reševalni avto ga je sicer prepeljal v celjsko bolnišnico, a je podlegel kmalu nato težki poškodbi. Mrtvo truplo ponesrečenca so pripeljali iz Celja na lastnikov dom ter ga pokopali na vitanjskem pokopališču. Naj v miru počiva!

Št. Janž pri Velenju. V spomin 1900letnice presv. Evharistije se je vršila pri nas že dru-

ga evharistična tridnevica in sicer od 21. do 23. septembra ob priliki celodnevnega čiščenja. Vodil jo je domači g. župnik s pomočjo šentjoškega g. župnika Miloša Čarf. Zjutraj je bila vsakokrat ali zborna maša s petjem, ali pa maša s skupnimi molitvami in ljudskim petjem, nagovor in skupno obhajilo deklet, otrok, žen, mož in fantov. Ob 10. uri je bila slovesna sv. maša, soboto in nedeljo tudi s pridigo. Soboto popoldne je bila kvaterna molitvena ura, nedeljo pa nagovori pri sprejemu v tretji red in pri polaganju redovnih obljub. Vsak večer so bile večernice in spovedovanje, obhajil je bilo približno 1000. Procesij za svetoletne odpustke je bilo 17 in so se jih udeležili večinoma vsi župljani, zlasti še zadnje, ki je bila najlepša in je tudi zaključila vso lepo in uspešno tridnevico. Vršila se je nedeljo zvečer po slovesnih večernicah z Najsvetejšim in lučkami. Bila je tako dolga, da v Št. Janžu tudi na Telovo ali ob misijonu ni bilo take. Posebno hvalevredna je

bila dolga vrsta moških. In vsak z lučko v roki. Vse je bilo razsvetljeno: cerkev, stolp, okna hiš in kapele, mimo katerih je šla procesija; še grobovi. Petje evharističnih pesmi se je menjavalo z glasno molitvijo; tudi ljudsko petje med mašami je bilo mogočno, zlasti pa ob sklepu pri litanijah, zahvalni in blagoslovni pesmi ter ob molitvi angelskega pozdravljenja, ko je dobila pesem ob splošnem navdušenju svoj višek ter zaorila kakor orkan. Vsa tridnevica je pokazala, kako časti in ljubi verni Šentjanžan svojega velikega Boga v mali hostiji; prišli so tudi taki, ki jih že leta in leta ni bilo. Bil je evharistični kongres v malem. (Evharističnega kongresa v Mariboru se je udeležilo 25 župljanov.) Vsa župnija je sebe in vso domovino posvetila Kristusu Kralju. Prava katoliška akcija, ki je s pomočjo presv. Evharistije zajela domala vse duše. Po tej poti naprej in navzgor!

Št. Janž pri Velenju. Z romarji ljubljanskega »Varstva« je v dnevih 8. in 9. septembra

Na letališču v Varšavi se je dvignilo dne 23. septembra v zrak 17 balonov.

izrabljajo in ne pripeljejo na lice mesta strojev, ki bi opravljali posel hitreje in natančneje? Na to vprašanje priprosti Brazilijanec ne zna odgovoriti. Izkušeni iskalci dijamantov trdijo, da gre pri dosedanjem najbolj priprostem načinu pridobivanja dijamantov 20 odstotkov dragocenih kamenčkov v zgubo.

Vrednost in izkupiček za dijamante sta zelo različna ter se neprestano menjavata. Da gre skakanje v dijamantnih cenah vedno le na škodo delavske reve, je povsem razumljivo.

Po barvi so dijamanti beli, zeleni, modri in roza. Manj vredni so sivkasti ter rumeni.

Hlastanje po dijamantnem premoženju se navadno ne veseli pravega teka. Izkupiček za prodane dijamante nima obstanka v žepu. Kjer se zbere ob reki po 1000 iskalcev, tjakaj se natepejo tudi kavarnarji, krčmarji, igralci na karte ter vse polno sumljivih žensk. Rudar zaigra, zapije ali zapravi z ženskim spolom en dan in eno noč, četudi se je poprej krvavo trudil za denar z vsemi močmi po celi mesec in še več. Iskalcev, ki bi res obogateli z izkupičkom za dijamante, je presneto malo, ker so to lahkomišelniki in zapravljivi ljudje.

Zdravstveno stanje ob dijamantnih rekah po Braziliji raztresenih ljudi je pod ničlo. Skrajno škodljivo vplivata na človeško telo že vroče ter

mokro podnebje in nezadostna ter slaba prehrana. Premnogo iskalcev dijamantov postane žrtev jetike in spolnih bolezni.

Zdravljenje je otežkočeno. Po teh revnih naselbinah sploh ni zdravnikov. Če se pa kateri zadržuje v kakem manjšem mestecu ali selu, so njegove denarne zahteve tako visoke, da jih ne zmore oboleli iskalec.

Še eno gorje večkrat neusmiljeno zadene uboge iskalce dijamantov in to so tolovajske bande, ki se nazivajo: revolucionarji. Po več sto delamržežev, razbojnikov in sploh sumljivih ljudi se strne v eno družbo. Banditi so oboroženi z dobrimi puškami ter strojnimi. Podajo se v notrajnost dežele, kjer ropajo ter požigajo po farmah in plantažah, oznanjujoč nekako revolucijo proti obstoječi brazilijanski vladi, kar je pa seve samo krinka in povod za najbolj grozovita tolovajstva. Ko so enkrat opustošeni veleposestniki, se loti ta svojad iskalcev zlata in dijamantov. V dobro oboroženi premoči pobijejo rudarje in jim odvzamejo dragocene kamne ter zlata zrna. Če prodre enkrat v dijamantne divjine glas, da so blizu revolucionarji, se zbere ter združi vse, kar je za mirno življenje, in se poda v neizprosni boj z banditi. Take bitke končajo brez usmiljenja za ene ali druge, kdo je pač zmagovalec.

ima vodopad, ki se izliva iz višine 4 m v 40 m dolgi potok.

50 ton dijamantov na celim svetu.

Teža vseh dijamantov na svetu znaša 50 ton. Gre za dijamante, ki so brušeni, jih nosijo ženske krog yratu in v prstanih, so shranjeni po zakladnicah indijskih knezov, po blagajnah raznih bank in po skrinjicah bogatih zasebnikov. 50 ton dijamantov predstavlja lepo vrednost 3 milijone Din. Dijamantna industrija zaposluje pol milijona ljudi po dijamantnih jamah, 10 tisoč veletrgovcev z dijamanti in nad 100 tisoč draguljarjev.